

TREN DEL CIMENT (DE LA POBLA DE LILLET AL CLOT DEL MORO)

Abans l'únic accés al Clot del Moro era per camins de terra. Més tard es decidí construir un tren de via estreta, "carrilet", per transportar el ciment. Sortia de la fàbrica i anava fins a Guardiola de Berguedà on, fent transbordament, enllaçava amb els Ferrocarrils Catalans. Inicialment era d'ús privat, però a partir de 1914 fou també d'ús públic (viatgers i mercaderies). S'emprava igualment per transportar el carbó, que arribava a la Pobla de Lillet des de les mines del Catllaràs per mitjà d'un funicular aeri (vagonetes penjades), fins a la fàbrica. Actualment només resta el tram entre la Pobla de Lillet i el Clot del Moro amb parada als Jardins Artigas. Pertany a la Generalitat de Catalunya, que el va restaurar, i fa un servei turístic

JARDINS ARTIGAS (LA POBLA DE LILLET)

L'any 1905 Gaudí viatjà a la Pobla de Lillet per construir, per als enginyers de les mines, el xalet-refugi de Catllaràs. S'allotjà a casa de l'industrial tèxtil Joan Artigas, amic d'Eusebi Güell. Artigas tenia un terreny al costat de la seva casa i del riu Llobregat anomenat Font de la Magnèsia. Com agraïment Gaudí va dissenyar, pel lloc, un jardí naturalista, format només amb pedres, aigua i vegetació. El 1992 van passar a ser propietat municipal i varen ser restaurats.

JARDINS ARTIGAS.

L'itinerari actual és el següent: Font de la Cascada (ha desaparegut l'àngel, símbol de St. Mateu), font del Bou (St. Lluc), Pèrgola del Lleó (St. Marc), la Gruta de la Font de la Magnèsia, el Pont d'Arc Coix amb l'àliga (St. Joan), la Glorieta (es creu que a dalt hi havia una creu grega), Pont dels Arcs (l'entrada original) i el Berenador.

Text i fotos: Joan Codina Bernaus

BIBLIOGRAFIA

Catalunya romànica, vol. XII: Berguedà
Guies Catalunya romànica, vol. 16: El Berguedà.
PAGÈS I PARETAS, Montserrat. *Les pintures murals romàniques de Sant Vicenç de Rus, historia i iconografia*. Miscel·lània Litúrgica Catalana, núm. XXV (2017), p. 99-118.
Fàbrica de Ciment Asland. Viquipèdia, setembre de 2018.
Fulletó Jardins Artigas. Ajuntament de la Pobla de Lillet.

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 187

23 de setembre de 2018

EL BERGUEDÀ

SANT VICENÇ DE RUS (CASTELLAR DE N'HUG)

Hi havia una primitiva església preromànica que depenia del monestir de Sant Llorenç prop Bagà, documentada per primera vegada, també hi menciona una vila, l'any 961 i després el 983. D'aquest temple no se n'han trobat restes.

A finals del segle XI i inicis del segle XII es bastí l'església actual. L'acte de consagració, pel bisbe Ot de la Seu d'Urgell, és del 1106. A partir d'aleshores sembla que passà a ser parroquial. Al XIV, s'esmenta l'existència de les capelles de Santa Magdalena i de Sant Andreu. Entre els anys 1420 i 1430 es varen

SANT VICENÇ DE RUS.

produir terratrèmols que provocaren una esquerda en l'absis, per la qual cosa es reforçaren els murs amb contraforts. Al segle XVII es va edificar una rectoria adossada a la façana de ponent, que fou eliminada en les restauracions efectuades entre 1983 i 1985. Al subsòl es va trobar una necròpolis amb diverses tombes, dels segles X, XI i XII.

El temple és d'una sola nau coberta amb volta de canó, capçada per un absis semicircular cobert amb volta de quart d'esfera. L'exterior està decorat amb arcuacions cegues fetes amb pedra tosca. La porta d'accés, molt senzilla, està situada al mur sud. A la façana de ponent hi ha un campanar de cadireta de dos ulls.

Durant les restauracions es varen trobar, a l'absis, restes de pintures murals romàniques (segle XII) en molt mal estat. Foren arrancades pel mètode de *l'strappo* i restaurades, primer al MNAC i més tard al Centre de Restauració de la Generalitat (Valldoreix). Són al Museu Diocesà i Comarcal de Solsona, a l'església n'hi ha una reproducció. Es tracta de pintures de força qualitat, obra d'un mestre que relacionen amb el cercle de Pedret. A la conca hi hauria el Crist en Majestat, el tetramorf i la cort celestial (en resten parts del Crist, de l'urpa del lleó de Sant Marc i d'un serafí). A sota, separat per una greca, l'apostolat. A la finestra central, a dalt es mostra l'Esperit Sant i per sota dos personatges (s'atribueixen a Abel i Caïm, però estudis recents diuen que són els dos benaurats Màrtirs de l'Anyell que cita l'Apocalipsi).

A la capella de Santa Magdalena, trobem pintures murals gòtiques de finals del segle XIII o inicis del XIV, amb escenes de la vida de la Santa. Són les originals.

Al Museu Episcopal de Vic es guarda una marededéu de fusta, de finals del segle XII, procedent d'aquesta església.

FONTS DEL LLOBREGAT (CASTELLAR DE N'HUG)

El lloc està situat a 1300 m d'altitud. L'aigua brolla de la roca calcària formant boniques cascades. En realitat el veritable naixement és una mica mes amunt, on s'ajunten els torrents del Boix i de les Fontenetes. Les seves aigües provenen del desglaç i de les pluges dels cims propers, el Puigllançada i la Tossa d'Alp.

FONTS DEL LLOBREGAT

SANTA MARIA DE CASTELLAR DE N'HUG

Des dels seus orígens fou l'església del castell de Castellar de N'Hug, que estava situat en un turó prop de la Pobla de Lillet, i parroquial de tot el seu àmbit. Ja apareix documentada a finals del segle X i als inicis de l'XI. El castell passà a mans dels senyors de Mataplana, que foren els protectors de l'església i hi feren donacions. Ramon d'Urtx va escollir l'indret per la nova capital de la baronia de Mataplana, dins el comtat de la Cerdanya. S'hi edificà una nova vila a partir de la carta de franqueses de 1292. Al segle XVIII, ja tenia com a sufragània Sant Vicenç de Rus.

SANTA MARIA DE CASTELLAR DE N'HUG

L'edifici actual és bàsicament neoclàssic. De l'antiga església romànica de finals del segle XI, només en resten parts del campanar i del mur sud. El campanar és medieval, té quatre plantes amb finestres, encara que algunes foren tapiades. La part inferior és l'única romànica i en el seu interior, en construir el temple neoclàssic, es bastí una capella. Les altres plantes són modificacions més tardanes. El portal d'entrada fou refet, però la ferrament de decoració dels batents és medieval.

FÀBRICA DE CIMENT DEL CLOT DEL MORO (CASTELLAR DE N'HUG)

L'any 1901 Eusebi Güell juntament amb dos socis va fundar l'empresa Asland per fabricar ciment pòrtland. Va ser la primera de tota la península Ibèrica. La fàbrica es construï entre els anys 1901 i 1904. La zona fou escollida pels seus recursos naturals: pedra calcària, carbó de les mines de la propera serra de Catllaràs i un salt d'aigua del riu Llobregat, que per mitjà d'una central hidràulica generava energia elèctrica. La fàbrica d'estil modernista va ser projectada per Rafael Guastavino, especialista amb cobertes de volta catalana (maons col·locats de pla). Fou construïda aprofitant el pendent de la muntanya. Per minimitzar costos, consta de 13 nivells, que van des del superior on hi ha la pedrera fins a l'inferior on s'ensacava i s'emmagatzemava el ciment. Restà operativa fins l'any 1975. Actualment és propietat de la Generalitat de Catalunya, que la va restaurar parcialment i a partir del 1992 funciona com a Museu del Ciment Asland.